

Četrtak, petek in sobota
plačajo in velja v Mari-
goru brez pošiljanja na
zom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta 4 „ — k.
za četrt leta 2 „ — 20 „
Po pošti:
Za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — k.
za četrt leta 2 „ — 60 „
Vredništvo in opravištvostvo
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD

Oznaniha:
Za navadno dravstveno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat,
veče pisemke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat-
kolek (štempelj) za 30 k.
Kopirski se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 129.

V Mariboru 4. novembra 1869.

Tečaj II.

Telegram „Slov. Narodu.“

V Pulji 1. nov.

Denes smo slovesno odprli slovansko čitalnico v Pulji.

Janžev vrh - Arlica 25. okt. [Izv. dop.]

V imenu narodnih občanov županije Janžev vrh - Arlica, pri Ribnici, izrekamo našim neustrašljivim poslancem v graškem dežel-
nem zboru, kateri se posebno zraven drugih pravic slovenskega
naroda za zedinjeno Slovenijo potegujejo, iskreno zahvalo! Živeli
štirski poslanci! Živela zedinjena Slovenija!

Miha Miklavc, župan; Luka Držečnik, svetovalec; Janez Praznik,
odbornik.

Iz Šmarja na Štirkem 25. okt. [Izv. dop.]

Slava in hvala našim junaškim poslancem v deželnem zboru!!

Zgodovina s zlatimi črkami zapiši nam draga imena in
pravičnejše sodi o njih, nego sovražniki! Vi pa neustrašeni sinovi
Slave, čeravno neuslišani v pravičnih tirjatvah, srčno stojte zoper
nasprotnike, enaki slavni peščici Spartancev, ki leže pokopani v
slavo svoji domovini. Vaše pravične želje izhajajo iz naših src, v
kterih Vam je hvaležnosti spominek postavljen — ! Slava!!!
Živela Slovenija!

Franc Skasa, Karl Jagodič, Alois Wostry, A. N. Kartin, Martin
Ivanc, Anton Nagy, Janez Anderluh, Sebastian Herič, Anton Sla-
tenšek, Jakob Šketh, Jakob Lorger, Jožef Brinšek.

Solkana 31. oktobra. [Izv. dop.]

Obžalujemo, da imamo v goriškem deželnem zboru samo
dva stalna in neustrašljiva slovenska poslanca.

Živela tedaj gosp. dr. Tonkli in gosp. dr. Žigon! Popol-
noma smo zedinjeni z vašo interpelacijo zaradi zedinjenja Slovencev!
Živela Slovenija!

Matija Doljak, župan; Čičigoy Jože, Gabrjevič Andrej, podžupana;
Poberaj Janez, Makuc Anton, Makuc Peter, Bratuž Jakob, Zaver-
tanik Štefan, starešina.

Pri Sv. Florijanu pri Gorici. [Izv. dop.] Z nepopisljivo radostjo
smo sprejeli novico, da sta se v deželnem zboru Goriškem možko oglasila
naša prava in izvrstna deželna zastopnika dr. Tonkli in dr. Žigon za zed-
injeno Slovenijo. Ker ju niso drugi slovenski poslanci podpirali, (kar je
zadosti žalostno) izrekamo pa, da se slovensko ljudstvo na Goriškem s to
zahtevo popolnoma vjema, in da goreče želi, da se zedinjenje poprej ko mo-
goče uresniči. — To potrjujejo podpisani občinski zastopniki posebno gledé
na našo županijo, ter se nadejamo, da bodo tudi druge občine za nami v to
z veseljem pritrđile. — Živela dr. Tonkli in dr. Žigon, živeli hrabri štajerski
slovenski poslanci in živela Slovenija zedinjena!

Anton Knez, župan; Janez Terpin, podžupan; Anton Klančič, podžupan;
Tone Klančič, starešina; Jože Klančič, starešina; Miha Škoranec, starešina;
Valentin Mozetič, posestnik; Jože Pintar, posestnik.

Interpelacija goriška

se glasi:

„Znane morajo biti visoki vladi vroče želje in zahteve celega sloven-
skega naroda, da bi se združile vse slovenske pokrajine tikraj Litve v eno
kronovino z eno upravno vlado in z enim deželnim zborom za skupne za-
deve, ker so bile javno, na glas in z največjo navdušenostjo izrečene na ta-
borjih na Štajerskem, Goriškem in Kranjskem v preteklem in letošnjem letu,
in ker so bile tudi po vseh slovenskih časnikih naznanjene.

Da teh zahtev ni rodil nepreviden fanatizem, ki kakor iskra hipoma
švigne, pa hipoma vgasne, temu bodi očiten dokaz, da je v tem zmislu slavni
pesnik Koseski že leta 1844. pel „veliko pesem“, v kateri „Slovenija“ skromno
praša „trojno ovenčanega vnuka vladarjev iz hiše Rudolfa „ali prestola nje-
govega“: „Sme se s temnih osod približati zvesta Slovenija?“ in da so bili
rodoljubi naroda slovenskega na Kranjskem 29. marca 1848. leta stopili pred
deželne stanove s pismom, ki je bilo podano po posebni deputaciji tudi v
cesarjevi hiši na Dunaji nadvojvodu Ivanu, v katerem se je tirjalo med drugim:
„Da se zagotovi in varuje narodnost Slovincem na Kranjskem, Primorskem,
Štajerskem in Koroškem s tem, da skupaj imajo deželno vlado.“

Da se ta zahtevanja niso bila spolnila v absolutni dobi, ki je vla-
dala do 20. oktobra 1860. je obče znano.

Ali cesarski diplom 20. oktobra 1860 je bil zopet navdal vse Slo-
vane v Avstriji in Slovence posebno z upanjem, da se bodo navedene želje

v kratkem spolnile, in to temveč, kar bi se imela v zmislu rečenega diploma
cela Avstrija prestrojiti na federativni podlagi.

Ta podlaga se je bila pa koj po ces. patentu 26. februarja 1861.
leta zapustila, in po njem vpeljani strogi centralizem je bil zahtevam slo-
venskega naroda naravnost nasproten.

Ali čem odločneje se visoka vlada vsake dobe brani vresničenju želj
in zahtev slovenskega naroda, tem globokejša sega ideja združenja v srca
Slovencev, in dan na dan pogumnejše in odločnejše tirja narod slovenski
združenja po časopisih, javnih zborih, peticijah, političkih društvih in celo
po svojih poslancih.

Naj bode omenjena v ta namen krepka in temeljita interpelacija, ki
so jo stavili slovenski poslanci štajerski v dež. zboru v Gradcu 10. oktobra
1869, v kateri so tirjali odločno združenje celega slovenskega naroda, ki je
sedaj raztresen v 6 kronovin tikraj Litve, v eno narodno in političko celoto
z enim deželnim zborom v središču slovenskega naroda s postavodajno ob-
lastjo v vseh v 3. členu najvišjega diploma 20. oktobra 1860 deželni avtono-
miji prihranjenih zadevah, in z eno temu dež. zboru v rečenih zadevah od-
govorno dež. vlado.

Tudi deželni zbor Kranjski je imel že od posebnega odseka priprav-
ljeno resolucijo o združenju celega slovenskega naroda, ktera bi bila gotovo
sprejeta, ako bi ne bila vlada zborovanje dež. zbora v tistem trenutku skle-
nila, kedar je imela ista resolucija priti na dnevni red.

Da združenje vseh Slovencev ne more priti na dnevni red v deželnih
zborih na Koroškem, v Istri in v Trstu, to prihaja od tod, da v tih zborih
ali ni nobenega slovenskega poslanca, ali pa da so v tako pičlem številu,
da ne morejo še interpelacije staviti.

Da pa slovenski narod tudi v tistih deželah združenje želi, je doka-
zano po časopisih in s tem, da so tudi oni se vdeleževali slovenskih taborov
jem in za zedinjenje glasovali.

Dokazano je tedaj, da cel narod slovenski združenje želi in zahteva.
Vpraša se sedaj prvič, ali ima slovenski narod pravico to zahtevati,
in drugič, ali ima razloge se čez sedanjo zvezo pritoževati.

Kar se pravice tiče, je neovrđljiva resnica, da slovenski narod je,
tedaj ima tudi pravico od nature in stvarnice dano, da živi, svoje bistvo
ohrani in po svoji zmožnosti, po svojih pojemih, po svoji potrebi, ter notran-
nagibu razvija in goji.

To pa je le mogoče v združenju vseh Slovencev v eno narodno in
politiško skupino.

Naturno pravo tedaj govori za združenje slovenskega naroda.

Ali tudi historično pravo je za to združenje, ker je znano vis. vladi,
da štajerski Slovenci niso bili nekdat v sedanji zvezi, ampak da so imeli
svoje slovenske celjske grofe, kojih oblast je daleč segala čez sedanje meje
štajerskih Slovencev; tudi mora biti vladi znano, da so nekteri deli goriške
dežele spadali k vojvodini kranjski.

Kraljevina Ilirija, ki je bila v začetku tekočega stoletja ustvarjena,
obsegala je razun štajerskih Slovencev, vse druge slovenske pokrajine.

Ako je bilo pa mogoče v začetku tekočega stoletja veči del sloven-
skega naroda združiti v kraljevino Ilirijo, zakaj bi se ne dale sedaj združiti
vse slovenske pokrajine v Slovenijo?

Temu zahtevanju se ne ustavljajo nikake ovire, ker ves slovenski
narod je geografično že sedaj združen, in razcepljen je le političsko.

Kar se tiče razlogov, iz katerih so Slovenci primorani zahtevati zed-
injenje celega naroda v eno političko celoto, naj bodo omenjeni le nekteri.
Vsakemu narodu je njegova narodnost najsvetejši biser, in za tega del
je prva in največa skrb vsakega naroda, da si narodnost ohrani, razvija in goji.

Kako se pa v tej zadevi godi slovenskemu narodu?

To premišljevat in praviti, obhaja grenka žalost srce vsakega rodo-
ljuba!

Avstrijski vladi do leta 1860 ne samo ni bilo nič mar, da bi slo-
venskemu narodu jezik ohranila in gojila, marveč se je ona prizadevala na
vse kriplje, da bi se cel narod slovenski ali ponemčil ali poitaljančil; za tega
delj se je podučevalo v vseh ljudskih, srednjih in viših šolah le v nemškem,
ali v laškem, tedaj v tujem jeziku; izključen je bil torej slovenski jezik po-
polnoma iz javnega in socialnega življenja, in za tega delj tako zaničevan,
da je bilo učencem v šolah celo prepovedano med seboj slovenski govoriti.

Pobegniti je moral tedaj slovenski jezik v kmetijsko kočjo pod slam-
nato streho.

Le v cerkvi je imel še svojo veljavo, ker duhovščina se ga je vedno
posluževala pri podučevanju krščanskega nauka in v pridigah; to je bil pa
tudi vzrok, da so Slovenci vselej svoje duhovnike čez vse spoštovali in kot
očete in prave učence ljubili.

Od leta 1860 se je v tem oziru reč nekako na boljše zasukala, ker
je bil deloma slovenski jezik vsaj v ljudske šole vpeljan.

Sedaj imamo sicer člen 19. ustanovnih postav 21. decembra 1867,
in zagotovljena je slovenska narodnost — na papirji, in vpeljana v vse šole,
v urade se ve da žalibog le — na papirji, ker v srednjih in viših šolah se
je vedno podučuje v tujem jeziku, in v c. k. uradnih vsake vrste se ura-
duje kljub navedeni postavi le v nemškem ali laškem jeziku.

Deželni zbori so se sicer potezali in se krepko potezajo za to, da bi se ista postava o enakopravnosti jezikov uresničila, ali vse zastoj, ker visoka vlada dotične predloge vedno prezira in jim najvišjo potrjenje zanikava.

Kakor se razvída iz tega, da dotična postava o vpeljavi enakopravnosti jezikov v šole in urade na Kranjskem ni bila potrjena, in da je na vlogo dež. odbora goriškega leta 1868, v kateri se je prosilo, naj bi se deželna jezika na učiliščih v Gorici vpeljala, odgovorilo je kakor se posnema iz namestništvenega dopisa 9. aprila 1869, št. 3621/II, ministerstvo za bogočastje in nauk, da ima ostati vse pri starem, in da je narodom na voljo dano, da si s svojim denarjem napravijo narodna učilišča.

Ravno tako ni bila potrjena postava o realnih šolah, katero je bil vis. dež. zbor v lanski sejni dobi sklenil in predložil, ker se je v njej odločalo, da imata biti deželna kot učna jezika na tukajšni c. k. vsi realki.

Kar se tiče interpelacije, ki so jo stavili v lanski sejni dobi slovenski goriški poslanci o enakopravnosti jezikov na podlagi razupitega § 19. ustanovnih postav, je to vlado tako malo brigalo, da ni na-njo dela nikakega odgovora, in službe tudi potem takim uradnikom podelovalo, ki niso slovenskega jezika zmožni.

Na letošnjo dotično interpelacijo je sicer visoka vlada odgovorila, ali žalibog tako, da ni nikakega upanja dala, da bi se kedaj enakopravnost jezikov djanstveno vpeljala.

Kar se tiče razmer Slovencev v deželnih zborih, je tudi tu njih osoda žalostna in britka.

Na Štajerskem ste $\frac{2}{3}$ Slovencev; v dež. zboru pa jih sedi le sedem poslancev, v deželnem odboru nobeden, v državnem zboru le dva; kako štajerski Nemci štajerske Slovence pritiskajo, to so ti naznanili v zgorej navedeni interpelaciji.

Na Koroškem je čez $\frac{1}{3}$ Slovencev; v deželnem zboru nimajo oni nobenega zastopnika; kako se Slovincem na Koroškem pri takih razmerah goditi more, si vsakdo lahko misli.

Na Kranjskem imajo sicer Slovenci večino v dež. zboru, odboru in državnem zboru; kako se jim pa godi v narodni zadevi, to je žalostno ilustrovano v letošnjem zborovanju.

V Istri so Slovenci v ogromni večini, vendar pa nimajo, ako sem dobro podučten, v dež. zboru nobenega zastopnika; nasledki so ti, da so njih šole, posebno srednje šole vse le laške ali nemške, in da ja v vseh zadevah uradni jezik le laški.

V Trstu so žalostne razmere slovenskih okoličinov vsakemu znane; tudi oni ne uživajo nikjer narodnih pravic, in žuga jim poitaljančenje kakor Slovincem v Istri, in kakor žuga ponemčenje Slovincem na Štajerskem in Koroškem.

V naši pokneženi grofiji ste dve tretjini Slovencev v deželnem zboru, pa so slovenski poslanci le v manjšini. Kake težave imajo oni v tem zboru in vpeljanju enakopravnosti jezikov, to dokazujejo dogodki letošnje sejne dobe, v kateri je bilo jako težko le samo to doseči, da se postave pretresajo in sklepajo tudi v slovenskem jeziku in sestavljajo zapisniki v obeh deželnih jezikih. Pa tudi ta pridobitev je le začasna, ker bi se znalo pripetiti, da kedar bi bili laški poslanci v polnem številu v deželnem zboru in bi ne bili tako spravni, kakor sedajni, bi se poslužili svoje večine in izključili slovenski jezik iz dež. zboru.

Gledé tedaj, da ima slovenski narod vsled djanskega bitja od nature in stvarnice mu dano pravico srbeti, da si narodnost ohrani, razvija in goji, in tirjati, da ga nikdo v tem ne zadržuje; gledé da je ohranitev narodnosti njegove v nevarnosti, dokler se ne vpelje jezik slovenski v vseučilišča in urade vsake vrste; dokler se ne bodo vse deželne postave priobčevale v slovenskem jeziku; dokler se ne bodo v skupnem deželnem zboru pretresale in sklepale postave v vseh zadevah, ki so v najvišem diplomu 20. oktobra 1860 v 3. členu prihranjene deželni avtonomiji; dokler ne bo dež. vlada skupnemu dež. zboru za navedene zadeve odgovorna; gledé da to se ne da drugače doseči, kakor z združenjem vseh slovenskih pokrajin tikraj Litve v eno narodno in politiško celoto z enim skupnim deželnim zborom in eno dež. vlado; gledé da združenje vseh Slovencev v tako narodno in politiško celoto ne bi naj samo vroče želje in zahteve celega slovenskega naroda spolnilo, slovenski narod zadovoljilo in njegovo slovito zvestobo in udanost do njegovega Veličanstva presvitlega cesarja in njegove najvišje dinastije za vselej utrdilo, in ga navdušilo za krepkost in celokupnost avstrijske države, ampak da bi Slovenija postala na zatočnem jugu nepremakljiva trdnjava cele Avstrije proti zunanjim napadom; gledé da je dolžnost vlade spolnovati pravične želje narodov, ker vlada je postavljena ravno zaradi narodov, in ker niso bili narodi zaradi vlade ustvarjeni; gledé na vse to stavijo podpisani na visoko vlado sledeče vprašanje:

Ali je volja visoke vlade pravične želje in zahteve celega slovenskega naroda s tem spolniti, da po pristojni poti vse slovenske pokrajine tikraj Litve združi v eno narodno in politiško celoto z enim skupnim deželnim zborom v središču slovenskega naroda za skupne zadeve s postavodajno pravico v vseh zadevah, ki so v 3. členu najvišjega diploma 20. oktobra 1860 odkazane deželni avtonomiji, in z eno deželno vlado, ki ima biti za imenovane zadeve temu deželnemu zboru odgovorna?

V Gorici 30. oktobra 1869.

Dr. Tonkli, m. p.

Dr. Žigon, m. p.

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski.

(Osemnajsta (večerna) seja 25. okt.) Začne se ob 6. uri zvečer. Dr. Zarnik in tovariši interpelujejo vlado zaradi rabe slovenskega jezika pri železnicah, gledé na osebo uradnikov, napisov na postajah in naznanjevanja postaj v slovenskem jeziku.

Dež. prvosednik Conrad obljubi, da hoče vlada storiti, kar bo v njenej moči.

V imenu šolskega odseka sporoča dr. Bleiweis o vpeljavi slovenskega jezika kot učnega v šole; in zaradi pravoznanstvene akademije ali pa vseučilišča. Sporočilo se glasi tako-le:

V 13. in 14. seji deželnega zbora je šolski odsek prejel sledeče predloge v prevdarek:

- a) postavu zastran učnega jezika v javnih ljudskih šolah in v šolah za učiteljske pripravnike,
- b) predlog zaradi vpeljave učnega jezika v gimnazije,
- c) predlog zaradi naprave pravoznanstvene akademije v Ljubljani s slovenskim jezikom, po okoliščinah pa zaradi ustanovitve slovenskega vseučilišča.

Gledé na to, da o teh predlogih so bile obsirne razprave že leta 1866., 1867. 1868. (glej stenograf. zapisnike) misli odbor, da bilo bi odveč dokazovati iznova potrebo, da se v šolah na Kranjskem izučijo slovenski - narodni - jezik tako popolnoma, da rabi vsem stanovom v vseh poslih javnega življenja.

Ker neovržljivi tej potrebi člen 19. osnovne postave o splošnih državljskih pravicah dodaja slovenskemu narodu tudi pravico, da se mu v šolah ponudi popolna prilika učiti se različnih ved in znanstev v svojem jeziku, tedaj bi šolski odbor lahko prav na kratko svetoval, naj slavni deželni zbor pritrudi vsem predlogom, ki jih je slišal v seji 13. in 14.

Ali tako na kratko ni hotel odbor rešiti važnega svojega naloga, da ne bi se mu očitalo, da vidi le principe, ki so izrečeni v §. 19. omenjene postave, a da ne vidi družih postav.

Po takem tedaj ni smel prezirati vprašanja: ali ima deželni zbor pravico snovati postavu zaradi učnega jezika v šolah, in ali ni svobodnejše postopanje to, da se deželnemu šolskemu svetovalstvu po zaslišanju dotičnih občin prepusti odločba učnega jezika?

Treba tedaj vse to bolj na drobno prevdariti.

Kar se tiče večkrat imenovanega § 19., izrekuje on le načelo (princip), ali izvršilo tega načela spada brez ugovora v področje deželnim zborom, kajti litt. m. § 11. osnovne postave za državni zastop od 21. decembra 1867. pridruže državnemu zboru izdelovanje le tistih izvršilnih postav, ki so v tej postavi izrekoma njemu pridružane, izdelovanje vseh ostalih pa spada po § 12. te postave v področje deželnim zborom. Pri § 19. osnovne postave o splošnih državljskih pravicah pa ni rečeno, da je izvršilo onega načela pridržano državnemu zboru, tedaj ne more biti pravda o tem, da spada v področje deželnim zborom.

Dalje se mora tukaj v prevdarek vzeti §. 6. one državne postave, ktera ustanovlja načela javnim ljudskim šolam (Grundsätze für öffentliche Volksschulen). Kdor v tem § ne ceni besed: „innerhalb der Gesetze“, bode mislil, da samo deželnemu šolskemu svetovalstvu po razgovoru z občinami, ki združujejo ljudske šole, gré odločba učnega jezika; ali kdor ne prezira važnih besedi: „innerhalb der Gesetze“ v omenjenem § 6. in kdor bere spis, ki ga je c. k. ministerstvo pod naslovom „Begründung des Entwurfes eines Gesetzes, durch welches die Grundsätze des Unterrichtswesens bezüglich der Volksschulen festgesetzt werden“, našel bode v njem jasni komentar omenjenih besedi k § 6. „innerhalb der Gesetze“, ki se tako glasi: „In einigen Ländern sind die Bestimmungen über die Unterrichtssprache durch ein Landesgesetz geregelt, so z. B. in Galizien und Böhmen. Insoferne diess nicht auch in anderen Ländern eintreten wird, haben naturgemäss diejenigen, welche die Schule erhalten, das Recht, bei Bestimmung der Unterrichtssprache in massgebender Weise mitzusprechen.“ — V smislu postave je tedaj, da tudi deželni zbor odloči učni jezik v ljudskih šolah.

Drugemu gori postavljenemu vprašanju: ali ni svobodnejše mišljenje, da o odločbi učnega jezika imajo tudi občine besedo? se pa dá po pravici nasproti staviti to, da se avtonomija občin tudi sicer ne izvršuje tako, da bi se jim prepuščalo odločevati nauke, ki naj se v ljudski šoli učijo, — da nimajo oblasti odločevati, s kolikimi leti morajo otroci začeti v šolo hoditi itd. In saj je naposled to, da je v ljudskih šolah materini jezik učni jezik, tako naravno in po vsem svetu tako navadno, da bi čudno bilo, ako bi na Kranjskem se postopalo drugače.

Če pa tudi med slovenskim narodom na Kranjskem celó malo Nemcev živi, se vendar v priloženi postavi za ljudske šole in v predlogu zaradi gimnazij tudi na Nemce ozir jemlje, da se zadostuje členu 19. osnovne postave, kateri v 3. alineji veleva, da se javne šole napravijo tako, da se vsak narod v svojem jeziku omikuje brez sile, da bi se moral učiti kakega drugega jezika, kateri se govori v deželi.

Veljavo prislovice: „kolikor jezikov znaš, za toliko ljudi veljaš“ priznavajo tudi zagovorniki ravnopravnosti jezika slovenskega in nočejo izključiti nemškega iz tucih šol, v katerih je na pravem mestu, in zato ne nasprotujejo temu, da se v mnogorazrednih ljudskih šolah učenje nemškega jezika vrsti med predmete viših dveh razredov ljudske šole. Isto to velja tudi v šoli za učiteljske pripravnike, v kateri učni jezik mora biti slovenski zato, da so prihodnji učitelji popolnoma sposobni svojemu poklicu, ali tudi v tej šoli naj bode učenje nemškega jezika obligaten predmet.

Da pa se uradnikom cesarskim in deželnim, advokatom in notarjem mogoča naredi raba slovenskega jezika v njihovih službenih opravilih, treba je, da se ravnopravnosti jezika slovenskega odpre pot tudi v viša učilišča. Priznala je vlada sama to že leta 1848., ki je osnovala takrat že dve učilnici pravoslovni v Ljubljani. Vseučilišče s slovenskim jezikom za narod, ki šteje čez milijon stanovalcev, je gotovo le tirjatev pravice. Ako tedaj v Avstriji ne obvelja princip pravoznanstvenih akademij, je zahteva popolnoma opravljena, da se začne snovati slovensko vseučilišče z napravo fakultete juridične in filozofične.

Po vsem tedaj šolski odbor nasvetuje:

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Priloženi načrt šolske postave naj se potrdi.
2. Visoka c. k. deželna vlada se prosi, da
 - a) se v gimnazije na Kranjskem vpelje slovenski jezik za učni jezik, in v Ljubljani naj se za Nemce napravijo nemški paralelni razredi;
 - b) ako so v odpisu gospoda ministra za nauk in bogočastje od 10. marca 1869. leta št. 21/Pr. zarad pravoznanstvenih akademij omenjene obravnave že dognane, naj visoka c. k. vlada pred prihodnji državni zbor prinese načrt postave, kako naj se v Ljubljani napravi akademija za pravoznanstvo s slovenskim učnim jezikom, — ako pa se take akademije v Avstriji ne dajo osnovati, naj se ustanovitev slovenskega vseučilišča v Ljubljani prične z osnovo juridične in filozofične fakultete.

Načrt postave pa se glasi tako-le:

Postava

voljavna za vojvodstvo Kranjsko

zarad učnega jezika v javnih ljudskih šolah in v šolah za učiteljske pripravnike.

S pritrenjem deželnega zbora mojega vojvodstva kranjskega ukazujem zastran javnih ljudskih šol, to je takih, ki jih vzdržuje država, dežela ali občina, in zastran šol za učiteljske pripravnike tako-le:

§ 1. Po vseh ljudskih šolah na Kranjskem je učni jezik slovenski, samo v nemških občinah na Kočevskem in v Weissenfelsu je učni jezik nemški.

§ 2. V Ljubljani se pri teh šolah napravijo nemški paralelni razredi ali pa nemške samostojne šole.

§ 3. V šolah za učiteljske pripravnike je učni jezik slovenski.

§ 4. Ministru za nauk in bogočastje nalaga se izvršilo te postave.

Debata, ki se je vnela trajala je nad dve uri in je bila kljub temu, da je bila ta stvar že mnogokrat in tehtno prevdarjana in pretresana, kaj živahna. Naši nemškutarji se vpirajo z vsemi štirimi, da bi obveljala pravica slovenskega jezika v šoli, dobro vedo, da po tem bi bilo njih glorijske kmalu popolnoma konec. Pa vse oviranje je zastoj!

V generalni debati omenja Dežman, da je ta postava že 3krat bila pred deželnim zborom. Nekatere občine (Idrija, Tržič) so peticije vložile zoper to postavo. Po njegovi misli je postava nepotrebna, v njej vidi duševno posilstvo. Občine naj imajo pravico odločevati učni jezik. Za to postavo ne more nihče glasovati. Punktum! (Smeh.)

Sveteč: Ministerstvo samo pripozna, da ima deželni zbor pravico govoriti o tem. Javne šole niso samo tiste, ktere dajo državno-veljavna spričala. Kromer imenuje to postavo „zwangsjacke“, ker se jemlje starišem pravica odločevati, v katerem jeziku naj se podučujejo otroci. (Kaj so pa sedanje razmere za slovenske stariše, modri gosp. Kromer? A? — Pis.) Ne bilo bi toliko prepira v našem zboru, če bi ne dobival instrukcij celo iz Češkega in Galicije! (Smeh in Nemir.)

Dr. Zarnik: § 19 vladi dela preglavico; kar se ugovarja od nasprotni strani, to so sami sofizmi. Glavni namen vlade je, da bi germanizovala, kar se da, vsi nemški narodinaj bodo le pod vladstvom nemškega. Mnogokrat je izrekel že to nemški prvak Kaiserfeld—Blagotinšek. Mi pa se temu ne podvržemo, (Dobro) in če vlada te postave ne potrdi, storili smo svojo dolžnost, drugi pa naj gledajo, da jo tudi store. (Dobro.) Naša naloga je, da postavimo jez germanizaciji (Dobro). Mühlfeld sam je rekel, da ako se hoče vzeti narodu značaj, položi naj se sekira na ljudske šole. In to sekira nastavlja nemškutarija na naše šole, da bi nam iztrebila našo narodnost. (Dobro) Prvosednik Wurzbach je pri govoru večkrat z zvončkom miril poslušalce in žugal galerijo sprazniti, ktera si bo potem „špas“ sama pokvarila. Zoper to neparlamentarno govorjenje je dr. Zarnik energično protestiral.

Dr. Toman: Noben narod se še ni izobrazil na tujej podlagi. Le tam se ravna tako, kjer se hoče narodnost ljudstva zatreti in ga s silo v drugega premeniti. Avstrijski Slovani se pa ne bodo dali ponemčiti in vedno krepkeje se upirajo takim naklepom, ki so zoper njih narodnost. Tega boja ne bode pred konec, dokler se jim ne dajo pravice, ki jim gredo, dokler se ne zapusti pot ponemčevanja. (Dobro.)

Dr. Bleiweis: Če ravno ni upanja, da bi ta vlada potrdila to postavo, da bi nam bila pravična, storili smo, kar je naša dolžnost. Gotovo pa pride čas, da se tudi nam zgodi pravica, in ta čas morebiti ni več daleč. (Dobro.)

V specialni debati predlagal je Dežman, naj se premeni § 1. tako, da je učni jezik na Kranjskem nemški ali pa slovenski. Dr. Zarnik omeni, da Slovenci ne zametujejo nobene kulture, le ponemčiti se ne bodo pustili. Dr. Toman ovrača na to, koliko se je prosto ljudstvo izobrazilo s slovenskim jezikom po društvu Mohorjevem, Novicah itd. Koliko pa z nemškim?

Dr. Bleiweis: Res čudno je, da se nemškemu jeziku samemu na sebi pripisuje taka kulturna moč, potem bi moral vsak fiaker na Dunaji in vsaka branjevka biti velik kulturnosec! — Dežmanov predlog se zavrže. Potem se vname debata o šolskih knjigah in o učiteljih. Nasprotna stran trdi svojo staro pesem, ktero narodna stran popolnoma na nič spravi. Med drugimi omeni dr. Zarnik, da je učitelj slovenskih mnogo po tujih deželah, ki bi prav radi prišli v domačo deželo, ali vlada nam pošilja namesto njih take, ki našo deželo imenujejo „Schweineland.“ (Dobro.) — Postava se potrdi v svojej celoti, zoper njo je desna stran zbornice.

Čez predlog dr. Zarnika se je stopilo na dnevni red po nasvetu ustavnega odseka, ker se zarad prenaredbe § 4 dež. reda nasprotna stran neče udeleževati pretresavanja in bi se tedaj ne zadobila potrebna večina dveh tretjin. Deželnemu odboru se naroči, da v prihodnjem zasedanji predloži natančno sporočilo o premembi obstoječih sodnijskih okrajev.

Dalje se potrdi predlog dr. Zarnika in sklene:

1. Uradni jezik pri vseh uradnih deželnemu odboru kranjskemu podčinjenih je od 1. januarja 1870. leta počenši jezik slovenski.
2. Izvršitev tega sklepa se nalaga deželnemu odboru in njemu se ob enem prepušča, da izjeme, ako bi bile potrebne, stavlja in v prihodnjem zasedanji deželnemu zboru o tem poroča.

Peticija občine ljubljanske, da se jej oprostijo plačevanja za bolnike svojega okraja v ljubljanski bolnici, ali da se uredi in predrugači red plačevanja, se ne potrdi. Proračun za posilno delalnico za l. 1870 se potrdi, ravno tako sporočilo dež. odbora zarad vpeljave nauka za modelovanje na viši realki se sklene:

1. Pripomoček za vpeljavo nauka za modelovanje na tukajšnji realki iz deželnega zaklada se dovoli;
2. Deželni odbor se pooblastuje, da z mestno županijo ljubljansko dovrši dotične obravnave in po proračunu, ki ga je predložilo vodstvo realkino, dve tretjini izplača iz deželne blagajnice.

Potem se seja sklene ob 11. uri ponoči.

(Devetnajsta [zadnja] seja 22. okt.) Prebere in potrdi se zapisnik. Obširna postava o rabi in napeljavi vodá na Kranjskem se potrdi, ob enem pa se naprosi vlada, naj predloži v prihodnji sesiji načrt postave o ribarstvu. Dež. prvosednik Conrad omeni, da se bo to zgodilo. Blagodejni nasledki dobre postave o vodah skusil je on sam v Lombardii. Za to je postava obširna in sega sem ter tje v privatne razmere v korist celote.

O zadevi prevzetja raznih ustanov se sklene po kratki debati, da se vzame pismo dež. prvosednika na znanje, Kalistrova ustanova pa se prevzame v deželno varstvo. Proračun kranjskega deželnega fonda z ozirom na njemu pridružene fonde za l. 1870 se potrdi.

Pri točki o darilih za pobitego zvir nasvetuje dr. Bleiweis, da se ustanovi darilo 10 gld. za pobitego steklega psa, kar se potrdi po ugovoru Dežmana in Kromerja.

Pri točki o podporah nasvetuje dr. Toman 200 gld. za slikarja Ivana Franketa, ki je zdaj v Benetkah za više izobraženje v slikarii. Se potrdi. Računa sklep tega fonda za l. 1868 se potrdi brez debate.

V imenu finančnega odseka poroča Pet. Kozler o zidanji nove deželne norišnice. Prezidavanje sedanje norišnice bi po izreku slavnega psihiatra dr. Schlagerja na Dunaji ne zadostevalo namenu, timveč je treba čisto novega poslopja, ktero bi stalo 150.000—200.000 gold. Zatorej je deželni odbor ustavil to stvar, in ni izpeljal prezidavanja, ter na Poljanah vzel v najem prostore za 24 mirnih norecev. Deželni zbor naj odobri to ravnanje dež. odbora, ter naj ga pooblasti, da stori vse potrebno za zidanje nove norišnice, ter poroča o tem prihodnjemu zboru. Se potrdi brez debate.

Dr. Razlag poroča v imenu ustavnega odbora o vpeljavi slovenskega jezika v uradnije. Postava se glasi:

§ 1. C. k. uradnije naj v občnji z ljudstvom jezik rabijo tako-le:

a) Slovenske vloge se vselej rešujejo v slovenskem, nemške pa v nemškem jeziku.

b) Zaslšbe in obravnave s slovenskimi ljudmi (strankami, občinami) se opravljajo v slovenskem, z nemškimi pa v nemškem jeziku; v slovenskem, glede na nemške stranke pa v nemškem jeziku se pišejo vsi dotični protokoli ter izdajajo dotične rešitve in posebno zatožbe in razsodbe.

c) Vsi ukazi, vabila, razglasi in naznanila slovenskim ljudem se pišejo v slovenskem, nemškimi pa v nemškem jeziku.

§ 2. Določbe prejšnjega paragrafa veljajo za vse c. k. uradnije, posebno za vse politične, davkovske in sodnje reči v civilnem kakor kazenskem postopu.

§ 3. Ministrom, kterih se dotiče, se nalaga izvršitev te postave.

Deželni prvosednik Conrad ugovarja, češ, da to spada v eksekutivo. Sicer pa je vlada storila še več nego tirja ta postava, (?) ki je tedaj nepotrebna.

Dr. Razlag dokaže, da o kompetenciji dež. zbora ni dvomiti. Že 20 let izhaja državni zakonik v slovenskem jeziku, naši uradniki bi se bili v tem času lahko naučili tega, kar so se hrvaški morali navaditi v kratkem času. Naj se le vsi domači uradniki res pustijo v slovenskih krajih, a ne pošiljajo med trde Nemce, nam pa zopet nemški uradniki, ki ne umejo jezika našega. Vlada nima prave resne volje, l. 1865 dobile so celo sodnije skrivaj naročilo, da se jim ni treba ravnati natančno po postavah, ki vevljajo rabo slovenskega jezika. Le če bomo imeli odločno postavo, smemo upati, da bo bolje. Postava se potem potrdi.

V državni zbor je voljen izmed velicega posestva grof Margheri, in za mesta in trge zopet dr. Toman, ki je položil sam svoj mandat in ga po tej volitvi zopet prevzel.

Reši se še nekoliko peticij.

Deželni prvosednik Conrad naznani, da ima najvišje povelje, da se zbor koj sklene. Prvosednik Wurzbach izreče, da je zbor sklenjen in zakliče po kratkih besedah Slava in Hoch Njih Veličanstvu. (Slava, Hoch.)

Dr. Toman pristavi še nekaj besed. O sklepu Njih Veličanstva nima govoriti, če pa je vlada k temu pripomogla, mora se jej reči, da ne meri vsem enako, in dež. zbor si bode to dobro zapomnil. Konečno zakliče tudi on Slava cesarju. (Slava v zbornici in med poslušalci.)

Tako je mahoma končal letošnji zbor. Predlogi, ki so bili že tiskani in med poslance razdeljeni, pa zarad zaprti zborove niso prišli na dnevni red, so:

1. Poročilo odbora za dr. Bleiweisov predlog, naj se pregledajo splošne državne postave (resolucija).
2. Poročilo ustavnega odseka, zastran nasveta poslanca dr. Savinška o varovanji teritorialnih pravic na Žumberk in Marjundol.
3. Poročilo finančnega odseka zarad prihodnje uredbe muzeja.
4. Sporočila šolskega odseka:
 - a. O obrtnijskih in napredovalnih šolah.

b. O postavi, kako naj se uravna napravljanje, zdrževanje in obiskovanje javnih ljudskih šol. (Vladni predlog.)

c. O postavi za uravnavo pravnih razmer učiteljev na javnih ljudskih šolah. (Vladni predlog.)

Deželni zbor štajerski.

(29. seja 27. oktobra.) Nazočih je samo 33 poslancev. Nekterim srenjam se dovoli pobiranje priklad k neposrednemu davku. Potrđi se nasvet finančnega odseka in odobri deželni račun za leto 1868. Deželnemu odboru se naroči, 1. naj skrbi, da se bodo predpisi zaradi potovanja ciganov tudi res izvrševali, t. j. da bodo morale srenje, ki dopuščajo ciganom hoditi čez dotično srenje, povračati škodo, ki bo nastajala iz tega, če se bodo morali ciganje kje drugej po šubu odpravljati, 2. naj stori korake, da se stroški za prehranjevanje in zdravljenje ubogih ljudi ne bo pobirali od bolnikov samih, ampak od srenj oziroma od dežele, ki naj potem sami skrbijo, da prideti do izplačanega denarja. Po nasvetih posebnega odbora se sklene postava o napravi norišnice in sicer: Dež. odbor se pooblasti, da sme na tako imenovanem „Feldhofu“ pri Gradcu zidati norišče za 300 blaznih, tako da se za vsa naprava ne bo potrosilo več kakor 550.000 t.; ko bi se hotela vlada posluževati norišča za učne namene, naj se z dovoljenjem dež. zbora storé potrebni dogovori; naj se takoj imenuje vodja novemu norišču, da bo že sodeloval pri izpeljavanji poslopja. — Na to se vname dolga debata o vinorejski šoli v Mariboru, pri tej priliki sta Seidl in Brandstetter prav neusmiljeno ravnala s skromno odmerjenim časom, med govori je bila zbornica nektereokrat tako prazna, da bi ne bila mogla sklepati. H koncu se sklene, da ima dež. odbor v prihodnji seji o tej zadevi še enkrat poročati, da pa se že zdaj imenuje vodja vinorejske šole, da bo sodeloval pri posvetovanji.

Po nasvetu ustavnega odbora se v zadevah odislih slov. poslancev sklene, da se imajo Slovenci pozvati, naj dohajajo k sejam, ali pa naj odložé svoje mandate.

(25. seja 28. oktobra.) Potrđi se dolga vrsta nasvetov finančnega odbora, med temi se dovoli 300 f. za premije pri kmetijskih izložbah, 3000 f. podpore časniku za kmetijstvo, srenjske in okrajne zastope. Pri tej priliki se naroča dež. odboru, naj pri kmetijskem društvu izposluje, da se bo gospodarski list pošiljal vsem šolam na Štirskem in sicer slovenskim šolam v slovenskem in nemškem jeziku.

Vladi se izreče prošnja, naj za prihodnjo sesijo predloži postavo o pobiranji dohodnine od društev na akcijah. — Kapelica v Slatini se ne bo zidala, češ da zadostuje farna cerkev in da se je sploh že izreklo, da naj se prodadé vse deželne kopeli.

Dopisi.

Iz Šoitanja 1. nov. [Izv. dop.] Poročal sem vam že enkrat zaradi našega okr. šolskega svetovalstva, v kterega je tudi g. Nekerman z 9 od 20 glasovi izvoljen. Ker ta volitev po postavi ni veljavna, morala bi se, preden začne šolsko svetovalstvo svoje delovanje, nova volitev za enega svetovalca razpisati. To smo pričakovali, in res se je čulo, da okr. zastopa predsednik g. Rak to namerjava. Na enkrat pa se skliče prva seja šolsk. svetovalstva in k njej tudi pride g. N. Ako okrajni odbor v tej zadevi nič noče storiti, vprašamo tukaj javno c. k. okrajno glavarstvo v Slov. Gradcu, pod kterega pol. oblast spada naš okraj: Ali je c. k. okr. glavarstvu znano, da g. N. ni postavno izvoljen v okr. šolsko svetovalstvo? in ako mu je to znano, zakaj mirno gleda, kako se volilna postava za šolsko svetovalstvo prelamlja? — Naš okrajni zastop bo imel nek svoj občni zbor še ta mesec. Čujem, da bo pri tem zboru se tudi nasvetovalo, glasovati za odpravljanje vseh kloštrov. Ta predmet se mi zdi tako malo važen za naš okraj, da ne morem razumeti, kako bi se mogel staviti na dnevni red. Ali misli morebiti naš okr. odbor po izgledu avstrijskih ministrov, s takimi liberalnimi predlogi odvrčati pozornost zastopnikov od velikih, prevelikih pregreh, ktere je v teh treh letih svojega delovanja zakrivil? Ali misli ta klošterski flajšter na oči pritisniti našim zastopnikom, da ne bi pregledali računov in ne povprašali, kako se je z 1000 in 1000 gold. okrajnega denarja gospodarilo ali prav za prav zagospodarilo? Kloštri vsaj nam nič hudega niso prizadeli, tudi v našem okraju ni nobenega, čez bližnjega v Nazaret-u pa še nič žalega pa nismo slišali. Pač pa je dosti za naš okraj važnih zadev, o kterih bi trebalo se na tanko brez okzira na osebe posvetovati, da se prebivalcem, če bo mogoče, breme okrajne prilike polajša, ali se vsaj ne obračajo samo na ceste in moste. Nerađ sem v javnost spravil te naše pritožbe, pa v sedanjih časih, ko se bije odločivni boj za našo narodnost, se mora brezobzirno postopati proti polovičarstvu in breznačajnosti.

Iz Gorice, 30. okt. [Izv. dop.] Tu Vam prilagam odgovor na Tonkli-ovo interpelacijo zaradi vpeljanja slov. jezika v urade in šole. Če niste dozdej vedeli, kaj pomenja nemški rék: „wasch' mir den pelz und mach' ihn nicht nass“, berite tale odgovor in umeli bodete. Odgovor vladnega zastopnika se glasi:

„Stejem si v čast, da odgovorim na interpelacijo, ki so jo v zborovi seji šestega oktobra t. l. časti vredni gospod poslanec dr. Tonkli in tovariši na-me obrnili:

Cesarska kraljeva vlada se popolnoma zaveda svoje dolžnosti glede izvrševanja člena devetnajstega osnovne državne postave.

Vlada prevzame sicer odgovornost glede na izvršbo postav; ali zd se jej, da sme zahtevati, da se priznajo in preudarijo zadržki večkrat znameniti, na ktere zadeva njih praktična izpeljava, in da je izvršni oblasti vedno ohranjeno prosto gibanje v njenem področji med postavnimi mejami; kajti to je neobhodno potrebno, da bo vlada zamogla vestno in z dobrim vspehom spolnovati svoje dolžnosti.“

Dr. Tonkli-jevo interpelacijo imate že v rokah, naj le še nektere stvari iz dotične seje našega zbora omenim.

Ko je jel dr. Tonkli interpelacijo brati, zapustili so demonstrativno vsi italijanski poslanci razun glavarja in Doliaka dvorano. Tonkli je pa tem pogumnejše in krepkejše bral. Ker je po dokončanem branju opustil brati podpisa, oglasi se Černe in da po glavarju konstatirati imena podpisanih, pa so potemtakem vsi nazoči zvedeli, da sta le dva podpisana.

Potem bere dr. Doliak odsekovo poročilo o neposrednih volitvah in sklene z nasvetom: „Deželni zbor ne spozna za primerno, da se vpeljejo v pokneženi grofiji Goriški in Gradišćanski direktne volitve poslancev za državni zbor“ in naročuje se odboru, da naznani ta sklep ministerstvu.

Dr. Pajer naznani v imenu svojih ital. tovarišev na levi strani, da oni so vsi zoper predlog, da pa nočejo izgubljeni časa s tem, da se spustijo v razgovor o tej zadevi in da opravičijo svoje glasovanje; kajti pred sabo vidijo kompaktno nasprotno stranko slov. poslancev in tudi centrum je proti direktnim volitvam. Ker bi bilo tedaj zastoj razvijati svojih razlogov, se odpovejo razgovoru.

Černe se čudi temu izgovoru in ne vé, kako da more Pajer o taki kompaktnosti slov. stranke govoriti. On za svojo osebo izreka, da ako opraviči Pajer ugodnost direktnih volitev s tehtnimi razlogi, utegne s tem njega (Črne) in morda še kterega drugega slov. poslanca pridobiti, sicer pa bi morali vsi pri sedanjem mnenju ostati, dokler jih nikdo drugače ne prepriča.

Dr. Pajer: Že današnja interpelacija dokazuje, da z vsimi našimi razlogi nič ne opravimo. Slovenci se držite vsi enega programa; to se posnema tudi iz dotične interpelacije v Graškem zboru in iz zahteve, ktero so mislili v Ljubljanskem sprožiti. Vi gotovo ne postanete Slovenskemu programu nezvesti itd.

Černe: Današnja interpelacija spričuje ravno nasprotno; podpisana je samo od dveh poslancev, kar sem dal po gosp. glavarju konstatirati; to je vendar dokaz, da jaz in moji tovariši, ki niso podpisani pod interpelacijo, nismo o tej zadevi enakih misli. Dalje je Černe dr. Pajer-ja prav dobro pobijal. Pa kaj pomaga, ker je ob enem nam Slovincem skelečo rano zasekal.

Zadnji govori dr. Doliak in Pajerja tako ojstro obrije, da so mu tudi ital. poslušalci prav veselo pritjevali. Med drugim mu reče tudi to. Marsikteri obljubuje pri volitvi, da ostane zvest svoji zastavi in da bo tudi za naprej liberalen in še Bog ve kaj, komaj ga pa v Beču ministerjalno solnce obsije, pozabi vsih obljub in postane popolnoma vladen. Pri nominalnem glasovanju glasujejo vsi Slovenci in dr. Doliak pa grof Pace za odsekov predlog, ki obvelja z 12 proti 7 glas.

Politični razgled.

Cesarjevemu potovanju se od vsel. strani pripisuje velika politična važnost. Mogoče je, da je potovanje začetek spremembe v zunanji politiki. Kake pa bodo te spremembe, dá se samo ugibati, ker diplomatovstvo zna dobro molčati.

Kakor je ministerstvo ravnalo zoper slovenski zbor kranjski, tako je tudi zoper tirolski. Ko se je tirolski zbor posvetoval o državopravni deklaraciji, ki zanika veljavnost dec. ustave za Tirolsko in zahteva obširno samostojnost, vstal je c. kr. namestnik in zbor sklenil predno se je moglo do sklepa priti.

Vse poročila iz Dalmacije pripovedujejo na dolgo in široko, da cesarka vojska zoper vstajne Bokelje ni še nič opravila. Kako pa reči stoji, posveti že to, ka vladni časniki iz tega sklepa, da je položaj boljši, ker v teh dneh (baje) tudi uporniki niso napredovali, temuč je ena posamezna vas (Župa) ponudila podvreči se. — General Wagner poroča na Dunaj, da so Bokelji od popov in slovanskih agitatorjev zapeljani zgrabili za orožje in pričakovali pomoči od drugod. — Ker v sosednji Bosniji vedno nezadovoljnost raste; ker je jasno, da hercegovinski puntar Luka Vukalovič ni zastoj v Hercegovino prišel, napenja tudi Turška vse moči, zabraniti, ka bi turški Slovanje in Črnogorci ne prišli dalmatinskim Bokeljem na pomoč. Zato je avstrijski vojski dovoljeno stopiti tudi čez turško mejo, in zato je turška vlada obljubila 1000 cekinov za Luka Vukalovičevo glavo. — Ako bode novi poveljnik generalmajor Auersperg dal avstrijsko mejo prestopiti, bati se je avstrijski vojski, da vstanejo vsi Črnogorci in morda celo — Srbi. — Vsi nemški in magjarski časopisi ne morejo skrivati strahu pred uporom tega malega okraja. Bojé se, da ne bi tudi granicari vstali. Zato kličejo, naj se upor brž zatré, predno udarijo še drugi turški Slovanje in se vname strašen mednarodni boj. — Iz Kijeva se Pol. piše, da ruski narod pozorno opazuje upor bokeljski in zahteva, ka bi ruska vlada v delo stopila, da mir stori med Jugoslovani. — 23. t. m. so uporniki napadli pet malih trdnjav, ki v raznih krajih leže, ob enem. Štiri ure je trajal trdovraten boj. Uporniki so se umaknili, ko je cesarskim od več krajev prišla pomoč.

Razne stvari.

P. (Pesmi Borisa Mirána) so prišle 30. oktobra na Dunaji na svitlo. Knjiga obsega 10 tiskanih pol ter velja 60 krajcarjev. Ker se pa te pesmi ne bodo še precej dobivale pri slovenskih bukvarjih, ker jim bode morda pozneje tudi cena poskočila, in ker bi bilo posamezne iztise razposiljati nerodno in tudi predrago, zatorej je želeli, da bi se po slovenskih učiliščih in čitalnicah kakor v Mariboru, Trstu, Ljubljani itd. nabirali naročniki ter v večemu številu skupaj pošiljali g. J. Stritarju na Dunaji (Wien, Universität.)